

Aan: gemeenteraad
Afzender: college van B&W
Datum: 17 december 2025
Onderwerp: Voortgangsrapportage Aardgasvrij Eiland

Hierbij ontvangt u een update van het project Aardgasvrij Eiland. De voortgangsrapportage is bijgevoegd en geeft inzicht in de stand van zaken. In deze raadsbrief lichten we toe hoe we het vervolgproces voor ons zien.

Terugblik

In 2022 is voor de buurt Nieuw-Dokkum een aanvraag gedaan voor een bijdrage uit het landelijke Programma Aardgasvrije Wijken (PAW). De gemeente Schiermonnikoog heeft hiervoor 2,3 miljoen subsidie gekregen. Na een kwartiermakersfase is het project gestart. Vertrekpunt was het door de gemeenteraad in mei 2023 vastgestelde projectplan. Bij de behandeling hiervan heeft u aangegeven waarde te hechten aan een zorgvuldig proces voor een techniekeuze. Dit hield in dat naast het warmtenet ook andere individuele technieken verkend zouden worden voor de buurt Nieuw-Dokkum.

Vervolgens is zowel technisch als sociaal onderzoek gedaan. Uit het bewonersonderzoek van de Hanze Hogeschool blijkt dat het de bewoner gaat om betaalbaarheid, regie en onafhankelijkheid. Andere belangrijke aspecten zijn geluidsoverlast, storingen en onderhoud en het ruimtebeslag in huis. De uitkomsten per techniek laten geen grote voorkeur onder de bewoners voor één techniek zien. Wel wordt duidelijk dat de lucht-water warmtepomp met een buitenunit het slechtste scoort. Het warmtenet met een warmteketel in huis en het elektrisch warmtepomppaneel (PVT) scoren gelijkwaardig. Uit de technische analyse komt het PVT-systeem als beste uit de vergelijking. Voordeel bij dit systeem is dat er geen brongeluid aanwezig is, in tegenstelling tot de andere twee onderzochte systemen. Daarnaast zijn de maandlasten laag, daartegenover staat wel een grote investering aan de voorkant. Begin 2025 zijn inwoners geïnformeerd via bijeenkomsten en nieuwsbrieven en kon men via een installateur offertes opvragen voor dit systeem.

De nieuwe techniekvoorkeur heeft geleid tot een aangepast projectplan. Deze is vastgesteld door de gemeenteraad in mei 2025, samen met een aangepaste subsidieregeling. Ook het ministerie is akkoord met deze wezenlijke wijziging. Via de subsidieregeling kunnen woningeigenaren 8.125 euro subsidie krijgen voor drie type warmtepompen: water-water, grond-water en lucht-water (op basis van ventilatielucht, dus zonder buitenunit). Deze typen worden gestimuleerd vanwege hun geluidsarme techniek, conform op de uitkomsten van bovenstaande onderzoeken.

Voortgangsrapportage

Bijgevoegde voortgangsrapportage heeft als peildatum 1 november 2025. Met het aangepaste projectplan zijn de (tussen)doelen herijkt. Deze zijn nu ook als zodanig opgenomen in de rapportage. De eilandbrede doelen betreffen het stimuleren van elektrisch koken en natuurvriendelijk isoleren. De rapportage laat zien dat het aandeel elektrisch koken achterblijft op de projectplanning. De daling van het aardgasverbruik gaat wel conform planning, kijkend naar de CBS gegevens. De regeling voor natuurvriendelijke isolatie wordt meer en meer gevonden, maar er is nog ruim budget beschikbaar.

De doelen voor de buurt Nieuw-Dokkum betreffen het aardgasvrij-gereed maken van alle gebouwen in 2028 en aardgasvrij in 2030. Het afgelopen jaar is vooral besteed aan helderheid krijgen over de techniek, het hierop aanpassen van de subsidieregeling en het vinden van een installateur voor een collectieve inkoopactie. Tegelijkertijd zijn inwoners gestimuleerd om te isoleren en vast over te

stappen op inductie koken, om maandlasten te verlagen en het aandeel woningen dat aardgasvrij-gereed is te verhogen.

Vervolg

Het project komt nu in een nieuwe fase. Na verschillende onderzoeken ligt er sinds dit jaar een keuze voor een voorkeurstechneek. We kunnen nu richting de uitvoering. Met de verschuiving van een collectieve naar individuele warmtetechniek komt het voordeel dat woningeigenaren vanuit eigen regie stappen kunnen zetten.

Koplopers vinden zelf hun weg, zo blijkt. Het merendeel van de inwoners is afwachtend ten opzichte van de stap naar aardgasvrij. Dit bleek uit het Hanze onderzoek, waarover we u eerder over informeerden (raadsbrief november 2024). Daar gaat onze inzet zich de komende tijd dan ook vooral op richten.

Richting het vervolg zien we de volgende stappen voor Nieuw-Dokkum:

- **Uitwerken maatwerkenaanbod richting aardgasvrij.** De aanbesteding in de markt voor de collectieve inkoop van warmtepompen uit de subsidieregeling heeft geleid tot een samenwerking met Mensonides uit Harlingen. Deze partij ziet het als hun verantwoordelijkheid om dit traject niet alleen technisch goed uit te voeren, maar ook bewoners volledig te ontzorgen, van advies en subsidieondersteuning tot installatie en onderhoud. Gezamenlijk werken we een strategie uit naar een maatwerkenaanbod per woning waar men op eigen regie en op eigen tijd gebruik van kan maken. We starten begin 2026 met een inventarisatie: wie is geïnteresseerd om op korte termijn te starten? Op basis van een schouw van de woning krijgt men een aanbod. Insteek is om vervolgens in enkele rondes per jaar gebundeld uit te voeren.
- **Inzicht in de klantreis.** Vanuit eerdere onderzoeken hebben we al enig beeld van waar de inwoners van Nieuw-Dokkum zich bevinden in hun reis op weg naar aardgasvrij. De inventarisatieronde met Mensonides verdiept deze informatie. We willen in beeld krijgen wie graag op korte termijn de overstap naar aardgasvrij wil maken en wat er voor nodig is om rest van de wijk eveneens te activeren.
- **Uitwerken maatwerkenaanbod richting aardgasvrij-ready.** Nog niet alle woningen in Nieuw-Dokkum zijn voldoende geïsoleerd tot een aardgasvrij-gereed niveau. Daarnaast zijn ook nog niet alle woningen overgestapt naar koken met inductie. Dit zijn noodzakelijke stappen voor de uiteindelijke overstap naar volledig aardgasvrij. Vanuit de klantreis brengen we deze groepen in beeld en werken een maatwerkenaanpak uit.
- **Met partners WoonFriesland en Huurdersbelang Fryslân** werken we nauw samen op. WoonFriesland voert ecologisch onderzoek uit ter voorbereiding van het verduurzamen van de huurwoningen in Nieuw-Dokkum. Voor 2026 staat de aanpak van meer dan 80 daken op de planning om nader geïsoleerd te worden. Voor het volledig aardgasvrij maken van de woningen worden de vervolgstappen onderzocht. Hieruit volgt een meerjarenaanpak, gericht op het streven om ook in 2030 aardgasvrij te zijn.
- **Met partner Liander** bereiden we de collectieve verzwarende van de meterkastaansluitingen voor in Nieuw-Dokkum. Voor een deel van de woningen is dit nodig opdat de warmtepomp kan worden aangesloten, evenals de inductieplaat. Normaliter behandelt Liander deze aanvragen op individuele basis. We willen dit proces optimaliseren door de mogelijkheid te verkennen van het bundelen van de verzwarensaanvragen en -uitvoeringen.
- **De projectorganisatie is aangepast.** Projectpartners zijn nauw betrokken, ieder op hun eigen wijze, afhankelijk van hun rol in het project. De werkgroepen zijn heringericht zodat deze beter aansluiten op de nieuwe fase van het project.

Eilandbreed zien we het vervolgproces als volgt:

- **Verstevigde inzet op stimulering van het eilandbrede aanbod.** De voortgangsrapportage laat zien dat het aandeel elektrisch koken achterblijft op de projectplanning. De regeling voor natuurvriendelijke isolatie wordt meer en meer gevonden, maar ook hier is er nog ruim budget beschikbaar voor de inwoners. De Wat-is-wijs-adviezen gaan gestaag door, maar ook hier willen we het bereik vergroten om inwoners bewust te maken en handelingsperspectief te bieden.

- **Verbreding naar andere wijken.** Het project Aardgasvrij Eiland bevindt zich in fase 1, gericht op het aardgasvrij maken van de buurt Nieuw-Dokkum en een eilandbrede inductie- en isolatieaanpak. In de volgende fase worden alternatieve warmtesystemen voor de andere delen van het eiland onderzocht. Hiervoor wordt een Warmteprogramma opgesteld, dit is de opvolger van de Transitievisie Warmte. Als eerste bouwsteen is een eilandbrede technische analyse uitgevoerd door adviesbureau BDH.
- **Verbreding naar recreatiewoningen.** Schiermonnikoog kent meer recreatiewoningen dan permanente woningen. Recreatiewoningen hebben een ander energieverbruik, eigenaren wonen veelal op afstand en reguliere subsidieregelingen zijn niet van toepassing. Oftewel, dit vergt een eigen aanpak. Vanuit de Regiodeal starten we met het opstellen van een plan van aanpak voor de verduurzaming van de gebouwen. Via een digitale tool (Smart Twin) werken we een aanpak uit om eigenaren aan te zetten tot het nemen van de eerste stappen. En we breiden ons aanbod van Wat-is-wijs-adviezen uit voor deze doelgroep.

Tenslotte

De buurt Nieuw-Dokkum is een landelijke Proeftuin Aardgasvrije Wijken. Het Rijk heeft ons subsidie ter beschikking gesteld om verschillende technieken en methoden te testen, en om te leren hoe de wijkgerichte aanpak voor de warmtetransitie kan worden ingericht en opgeschaald. Met bovenstaande acties gaan we nu het vervolgproces in.

Ondertussen blijven we nieuwe innovatieve technieken volgen en houden daarbij onze uitgangspunten in het oog: betaalbaarheid, regie, onafhankelijkheid en een stille omgeving. Indien nodig sturen we bij.